

Kvartalsrapport 4/2008

Styrets beretning - Resultatregnskap og balanse - Noter

Innhold

Styrets beretning	3
- Resultat	4
- Nøkkeltall	4
Regnskap etter 4. kvartal 2008	7
- Resultatregnskap	7
- Balanse	8
- Noter til regnskapet	9
Konsernregnskap etter 4. kvartal 2008	12
- Resultatregnskap	12
- Balanse	13
- Noter til konsernregnskapet	14

Kvartalsrapport fjerde kvartal og foreløpig årsresultat 2008

Resultatene for 2008 ga:

- Tilbakeføring til kundene på 1,9 milliarder kroner.
- Overskudd på 397 millioner kroner.

Positivt resultat i fjerde kvartal.

Året 2008 - nøkkeltall

- Regnskapet for 2008 gir rom for å tilbakeføre 1 903 millioner kroner til kundenes premiefond.
- Resultat til selskapet på 397 millioner kroner styrker egenkapitalen.
- Kollektivporteføljen oppnådde en bokført avkastning på 1,0 prosent og negativ verdijustert avkastning på 3,0 prosent. Inkluderes verdijustering av anleggsobligasjoner og hold-til-forfall var den verdijusterte avkastningen -1,7 prosent.
- Selskapsporteføljen ga en avkastning på 4,0 prosent.
- Etter overføring av 3 705 millioner kroner for å dekke garantert rente gjenstår tilleggsavsetninger på 3 940 millioner, tilsvarende nær ¾ av rentegarantien for 2009.
- Total soliditetskapi tal ved årets slutt var 17 882 millioner kroner.
- Forvaltningskapital endte på 201 896 millioner kroner, en vekst på 3,6 prosent.
- Fortsatt solid kapitaldekning på 14,6 prosent.

Fjerde kvartal 2008 - nøkkeltall

- Fjerde kvartal ga isolert sett et positivt resultat.
- Kollektivporteføljen ga verdijustert avkastning på 0,6 prosent og bokført avkastning 0,7 prosent. Verdijustert avkastning inkludert verdiendring i anleggsobligasjoner var 2,1 prosent.

Svake finansmarkeder

Til tross for svake finansmarkeder vokser KLPs forvaltningskapital, og utgjorde 201,9 milliarder kroner ved årsskiftet, en vekst på 7 milliarder kroner gjennom året. Utviklingen i verdens finansmarkeder var preget av uro gjennom store deler av 2008. Usikkerhet og verdifall i norske og internasjonale finansmarkeder preger KLPs resultater. En negativ trend i aksjemarkedene akselererte ut over høsten med kraftig verdinedgang både i Norge og internasjonalt. Renteinstrumenter ble i samme

periode negativt påvirket av sviktende tillit til banker og finansinstitusjoner.

Forholdene i finansmarkedene reflekteres i avkastningen på forsikringsfondene som forvaltes i kollektivporteføljen. Kollektivporteføljen oppnådde en bokført avkastning på 1,0 prosent, noe som gjorde det nødvendig å overføre 3 705 millioner kroner fra tidligere års tilleggsavsetninger for å dekke inn den garanterte rente til forsikringstagerne. Etter denne overføringen gjenstår 3 940 millioner kroner i tilleggsavsetninger, tilsvarende nær ¾ av den garanterte renten for 2009.

Frigjort reserve

I 2008 ble det foretatt en gjennomgang og omregning av premiereservene for pensjonistbestanden som avdekket at det var avsatt en noe for høy premiereserve pr 31.12.2007. I tillegg vedtok myndighetene, som en del av pensjonistoppgjøret våren 2008, et nytt og vesentlig høyere sært tillegg for pensjonister med lave pensjoner i Folketrygden (enslige pensjonister mv.). Til sammen medførte disse to forholdene en frigjort reserve på 1 445 millioner kroner. Dette beløpet blir tilbakeført til kundenes premiefond pr 31.12.2008.

I tillegg godskrives kundene et risikoresultat for 2008 på 366 millioner kroner, og årets avkastning på innbetalte egenkapitaltilskudd med 92 millioner kroner. Kundenes premiefond blir dermed godskrevet med i alt 1 903 millioner kroner pr 31.12.2008.

Premieinntekter

Premieinntektene ble 21 993 millioner kroner i 2008, en vekst på 3 658 millioner kroner eller 20 prosent, sammenlignet med 2007. Av økningen skyldtes 2 485 millioner kroner økte kostnader til lønns- og G-regulering (reguleringspremie). Reguleringspremier utgjorde i alt 10 635 millioner kroner i 2008.

Erstatninger og pensjonsutbetalinger

Utbetalte pensjoner og andre erstatninger økte med 9 prosent og utgjorde 7 302 millioner kroner i 2008 mot 6 695 millioner kroner i 2007.

Resultat i fjerde kvartal 2008

Selv om uroen i finansmarkedene fortsatte gjennom fjerde kvartal, ble resultatet for kvartalet isolert sett svakt positivt. Bokført og verdijustert avkastning på kollektivporteføljen ble henholdsvis 0,7 og 0,6 prosent i kvartalet. Verdijustert avkastning på kollektivporteføljen medregnet endring i verdier på hold-til-forfall og anleggs-obligasjoner ble 2,1 prosent.

Samlet resultat til selskapet økte med 145 millioner kroner i kvartalet, når effekten av trekk på tilleggsavsetninger nøytraliseres. Tildelingen til kundenes premiefond økte med 1 573 millioner kroner, inkludert de ovenfor beskrevne engangseffekter på 1 445 millioner kroner.

Premieinntekter utgjorde 3 052 millioner kroner i fjerde kvartal (2 662 millioner). Forsikringsrelaterte driftskostnader var 212 millioner kroner i fjerde kvartal.

Nøkkeltall	4. kv 2008	4. kv 2007	31.12. 2008	31.12. 2007
Avkastning i prosent				
Kapitalavkastning I	0,7	1,9	1,0	7,5
Kapitalavkastning II	0,6	1,2	-3,0	6,7
Kapitalavkastning III	2,1	1,2	-1,7	5,4
Kapitaldekning				
Solvensmargindekning			14,6	12,1
Adm.kostnad i gj.snitt av forvaltningskapital			196	218
			0,3	0,5

Resultatfordeling	Kunder	Selskapet	Sum
Renteresultat	-3 705		-3 705
Risikoresultat	366		366
Frigjort reserve	1 445		1 445
Administrasjonsresultat		98	98
Rentegarantipremie		155	155
Netto inntekter selskapsportefølje		236	236
Avkastning fra selskapsportefølje tilført kunder	92	-92	0
Resultat før tilleggsavsetninger	-1 802	397	-1 405
Inndekning fra tilleggsavsetninger	3 705		3 705
Resultat til fordeling	1 903	397	2 300

Finansiell soliditet og kapitalforhold

Forvaltningskapitalen var 201,9 milliarder kroner ved utgangen av året (194,9 milliarder).

Kapitaldekningen ved utgangen av året var 14,6 prosent, og kjernekapitaldekningen var 10,8 prosent.

KLP hadde ved utgangen av året en total soliditetskapital på 17 882 millioner kroner. Bufferkapital, beregnet etter tidligere norm var 8 680 millioner kroner ved utgangen av 2008 (15 918 millioner).

Styret vurderer selskapets kapitalforhold som gode i forhold til risikoprofil og myndighetskrav.

Forvaltning av kollektivporteføljen

Pr 31.12.2008 består kollektivporteføljen av følgende eiendeler:

Eiendeler	Regskaps- messig verdi 1)	Eksponeeringsverdi		Avkast- ning i 2008 (%)
		Kr	%	
Aksjer	17 892	10 353	5,6	-27,5
Omløpsobligasjoner	41 588	41 224	22,3	2,7
Likviditet/ pengemarked	18 478	25 899	14,0	6,5
Obligasjoner som holdes til forfall	63 957	66 001	35,7	5,4
Utlån	21 106	21 106	11,4	5,9
Eiendom	20 272	20 272	11,0	1,3
Sum	183 293	184 855	100,0	

1) Regnskapsmessig verdi i foranstående tabell er ikke direkte sammenlignbar med i balanseoppstillingen på grunn av ulik klassifisering av negative posisjoner.

- Aksjer

Beholdning i omløpsaksjer tilsvarte 9,8 prosent av kollektivporteføljen pr 31.12.2008. Samlet eksponering i aksjer inkludert aksjederivater utgjorde 5,6 prosent.

- Omløpsobligasjoner

Omløpsobligasjoner og pengemarkedsinstrumenter utgjorde 32,8 prosent av eiendelene i kollektivporteføljen pr 31.12.2008, hvorav 13 prosent er forvaltet eksternt. Renteplasseringer i stats- eller statsgaranterte papirer utgjør i overkant av 20 prosent av disse porteføljene. Globale kredittobligasjoner med kredittvurdering BBB eller bedre, utgjør om lag 40 prosent av obligasjonsporteføljen. Hoveddelen av den internt forvaltede kredittporteføljen forvaltes indekxnært.

- Obligasjoner som holdes til forfall

Investering i obligasjoner som holdes til forfall, utgjorde 34,9 prosent av kollektivporteføljen pr 31.12.2008. Dette inne-

bærer en økning på om lag 8 milliarder kroner i denne type investeringer, som bidrar til å sikre en fremtidig god avkastning. Gjennomsnittlig vektet gjenværende løpetid for porteføljen er om lag 5,5 år. Regnskapsmessig verdi av porteføljen svinger ikke med markedsverdien, og sikrer en løpende stabil avkastning på 5,2 prosent. Ikke regnskapsførte merverdier var 1 573 millioner kroner pr 31.12.2008. Porteføljen er godt diversifisert, og består av papirer utstedt av høyt ratede institusjoner. Det er ikke foretatt nedskrivninger som følge av kredittap.

- Utlån

KLPs samlede utlånsportefølje var 21,1 milliarder kroner, tilsvarende 11,5 prosent av kollektivporteføljen pr 31.12.2008. Utlånsporteføljen er kjennetegnet av høy kvalitet og lavt mislighold. Lån som det ikke er betalt avdrag på innen 90 dager etter forfall, var 26,3 millioner kroner ved årsskiftet, tilsvarende 0,12 prosent av samlede utlån.

Kredittkrisen høsten 2008 førte også til at det ble vanskelig kreditttilgang for norske kommuner. KLP tok ansvar og utvidet KLPs ramme for kommunelån med 5 milliarder kroner. Dette reflekterer både at kommunal sektor representerer en solid og attraktiv låntagergruppe, og KLPs langsiktighet overfor sine kommunale lånekunder. Totalt økte utlånsporteføljen med 4 522 millioner kroner i fjerde kvartal.

- Eiendom

Eiendomsinvesteringer utgjorde 11,1 prosent av kollektivporteføljen pr 31.12.2008. Avkastningen på KLPs eiendomsinvesteringer har vært meget god de senere år. I 2008 har imidlertid eiendomsverdien blitt preget av finansuroen. Dette medfører en nedskrivning av eiendomsverdiene med 895 millioner kroner gjennom året. Eiendomsverdiene er fastsatt dels på bakgrunn av vurderinger foretatt av uavhengige eksterne verdsetterer som har vurdert en representativ andel av porteføljen, og dels på interne modeller hvor erfaringer fra den eksterne verdsettelsesprosessen er hensyntatt.

Avkastning på kollektivporteføljen

Bokført avkastning i kollektivporteføljen ble 1,0 prosent i 2008, og verdijustert avkastning ble minus 3,0 prosent. Inkludert verdiendringer på obligasjoner som holdes til forfall, ble avkastningen minus 1,7 prosent.

Avkastning på selskapsporteføljen

Selskapsporteføljen omfatter plassering av egenkapitalen, innlånt ansvarlig kapital og likviditet i forbindelse med driften.

Selskapsporteføljen forvaltes med en langsiktig investeringshorisont med en målsetting om stabil avkastning og vektlegging på at avkastningen skal bidra til en stabil vekst i

egenkapitalen. Investeringene i selskapsporteføljen oppnådde en avkastning på 4,0 prosent i 2008.

KLP og samfunnet

KLP er en ansvarlig samfunnsaktør som ønsker å bidra til langsiktig verdiskaping og bærekraftig utvikling. Gjennom sitt medlemskap i FN Global Compact har selskapet forpliktet seg til å ta hensyn til menneskerettigheter, arbeidsrettigheter, miljø, antikorrupsjon og etikk i hele sin virksomhet.

Ansvarlig investor og eier

KLP hadde i 2008 direkte dialog med 16 selskaper fordi de assosieres til brudd på internasjonale normer. Syv av disse selskapene er utelukket fra KLPs investeringer. Totalt var 53 selskaper ekskludert fra KLPs investeringer ved utgangen av 2008.

Kunderettede HMS- og IA-aktiviteter

I 2008 samarbeidet KLP med 120 kunder om å utvikle et helsefremmende og inkluderende arbeidsmiljø. Målet er arbeidsforhold som bidrar til å redusere sykefravær, uførhet og tidligpensjonering. En felles innsats på dette området sikrer et trygt og lønnsomt pensjonsfelleskap.

Ytre miljø

KLP er en bedrift som tar sin miljøpåvirkning på alvor. Selskapet har ved sin samfunnsansvarsstrategi forpliktet seg til å utarbeide gode rutiner for måling og reduksjon av selskapets miljøpåvirkning. I 2008 ble KLP Skadeforsikring sertifisert som Miljøfyrtårn, og prosessen med å sertifisere øvrige deler av konsernet ble startet opp i 2008.

Produkt- og markedsforhold

Markedsarbeidet har gitt gode resultater i 2008. Det har ført til at KLPs solide markedsposisjon innen offentlig tjenestepensjon opprettholdes.

I alt har 15 av KLPs kommuner gjennomført vurdering av pensjonsordningen i KLP. Av disse valgte 13 å bli. Dessuten valgte en kommune å komme tilbake til KLP. Blant kunder i helsesektoren er markedsbildet positivt, og med en økning i antall medlemmer.

I tillegg fortsetter kundetilgangen i bedriftssegmentet for offentlig tjenestepensjon. I 2008 har KLP tegnet 115 pensjonsavtaler med bedrifter. Antall forsikrede medlemmer har vist en jevn økning de siste fem årene. Ved utgangen av 2008 er det i overkant av 300 000 medlemmer i KLPs pensjonsordninger. Det er 5 000 flere yrkesaktive medlemmer enn året før.

Skadeforsikring

KLP Skadeforsikring AS er også i 2008 markedsleder innen skadeforsikring til kommuner og fylkeskommuner med et kundeforhold til 350 kommuner og fylkeskommuner og 2 032 bedrifter.

KLP Skadeforsikring startet våren 2008 opp salg av forsikringsprodukter for personmarkedet, primært rettet mot offentlig ansatte.

KLP Skadeforsikring hadde i 2008 et resultat før skatt på 34,7 millioner kroner (70,7 millioner i 2007). Resultatet er svekket som følge av det svake finansmarkedet. Samlet skadeprosent for egen regning for alle bransjer ble 70,6 prosent (82,2 prosent). Totalkostnadsprosenten (combined ratio), som er skader og kostnader i prosent av premier for egen regning, var 97,4 prosent (105,3 prosent). Bokført egenkapital utgjør 681,9 millioner kroner pr 31.12.2008, hvorav 220 millioner kroner er aksjekapital.

Kapitalforvaltning og Fondsforvaltning

KLP Kapitalforvaltning AS og KLP Fondsforvaltning AS utgjør KLP-konsernets verdipapir-forvaltningsmiljø. Totalt ble det forvaltet 155 milliarder kroner ved utgangen av 2008. Dette er en reduksjon på 7 milliarder kroner fra 2007.

Forvaltning på vegne av kunder utenfor KLP-konsernet økte med 33 prosent i løpet av året og utgjorde 7 560 millioner kroner ved utgangen av 2008. Veksten er drevet av institusjonelle investorer som velger å investere i KLPs fondsprodukter.

KLP Kapitalforvaltning AS oppnådde et årsresultat på 38,0 millioner kroner (35,6 millioner kroner) og KLP Fondsforvaltning AS oppnådde et årsresultat på 6,7 millioner kroner (10,6 millioner kroner).

Fremtidsutsikter

KLP går inn i 2009 med god soliditet og gjenværende tilleggsavsetninger nær ¾ av rentegarantien for 2009. Dette gir det nødvendige handlingsrom for å drive en god og fremtidsrettet kapitalforvaltning.

KLP skal levere trygge og konkurransedyktige finans- og forsikringstjenester til offentlig sektor, virksomheter med tilknytning til denne og deres ansatte. I 2008 har KLP løftet opp som et strategisk mål en sterkere og mer målbevisst satsing mot den målgruppen de enkelte ansatte hos arbeidsgiverkundene utgjør. Det innebærer at KLP vil tilby stadig flere produkter og tjenester innen personmarkedet. Dette er bakgrunnen for den strategiske beslutningen om å etablere en egen bank. KLP fikk konsesjon til banketablering 29.01.2009.

Utvikling og salg av nye skadeforsikringsprodukter, nye pensjonsprodukter, samt bank-, utlån- og fondsforvaltningsprodukter til personmarkedet, gir selskapet en bredere plattform for forretningsmessig vekst.

Foreløpig disponering av årsresultatet

Bokført resultat før disponering fra tilleggsavsetninger utgjorde minus 1 405 millioner kroner. Etter overføring av 3 705 millioner kroner til dekning av negativt renteresultat gjenstår 2 300 millioner kroner til fordeling mellom kunder og eiere. Som beskrevet over godskrives kundene et positivt resultat på til sammen 1 903 millioner kroner.

Styret foreslår at årsresultatet, som derved fremkommer med 397 millioner kroner, overføres til selskapets egenkapitalfond.

Oslo, 24. februar 2009
Styret i Kommunal Landspensjonskasse

Arne Øren
Leder

Finn Jebsen
Nestleder

Gunn Marit Helgesen

Ann Inger Døhl

Herlof Nilssen

Anne Grethe Skårdal

Kari Bakken

Rune Brakstad

Regnskap Kommunal Landspensjonskasse etter 4. kvartal 2008

Noter	Resultatregnskap Millioner kroner	4. kvartal 2008	31.12. 2008
	Premieinntekter	3 079	22 082
4	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1 090	-5 503
	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	264	56
	Renteinntekter/utbytte på finansielle eiendeler	1 129	6 167
	Verdiendringer på investeringer	4 622	-7 467
	Realisert gevinst og tap på investeringer	-4 925	-4 259
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	203	633
	Erstatninger	-2 049	-10 099
2	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser	3 048	-3 749
	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-1 573	-1 903
3, 6	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-212	-651
	Andre forsikringsrelaterte kostnader	-213	-661
	Resultat av teknisk regnskap	3 373	150
4, 9	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	240	458
	Andre inntekter	13	18
6	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-80	-228
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	173	248
7	TOTALRESULTAT	3 546	397

Regnskap Kommunal Landspensjonskasse etter 4. kvartal 2008

Noter	Balanse Millioner kroner	31.12.2008
-------	-----------------------------	------------

EIENDELER

EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN

	Immaterielle eiendeler	220
4, 9	Investeringer	13 668
	Fordringer	1 549
	Andre eiendeler	1 004
	Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	55
	Sum eiendeler i selskapsporteføljen	16 495

EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE

	Investeringer i kollektivporteføljen	
4	Aksjer og andeler i eiendomsdatterselskap	17 846
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	55
	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	85 998
	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	81 502
	Sum eiendeler i kundeporteføljene	185 401
	EIENDELER	201 896

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER

7	Innskutt egenkapital	4 633
7	Opptjent egenkapital	3 804
	Ansvarlig lånekapital	5 022
2	Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontaktsfaste forpliktelser	184 103
	Avsetninger for forpliktelser	360
	Forpliktelser	3 924
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	51
	EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	201 896

Note 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet i denne delårsrapporten viser regnskapet for Kommunal Landspensjonskasse (KLP), og konsernet for perioden 01.01.2008 – 31.12.2008. Regnskapet er ikke revidert. Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves i et fullstendig årsregnskap. Dette noteverket er utarbeidet til KLPs regnskap, mens notene til konsernregnskapet følger lengre bak i rapporten.

Delårsregnskapet er, i likhet med årsregnskapet for 2007, avlagt etter Forskrift av 16. desember 1998 nr. 1241: Forskrift om årsregnskap m.m. for forsikringsselskaper (årsregnskapsforskriften). Årsregnskapsforskriften er med virkning fra og med 1. januar 2008 endret som følge av endringer i forsikringslovgivningen og tilpasning til internasjonale EU-godkjente regnskapsprinsipper (IFRS/IAS).

Endringene i regnskapet som følge av endret regnskapsforskrift ble redegjort for i delårsrapporten etter 1. kvartal. Det ble foretatt en prinsippendring i 2. kvartal. Det anbefales derfor at denne delårsrapporten leses i sammenheng med delårsrapportene etter 1., 2. og 3. kvartal 2008, samt årsregnskapet for 2007. Disse kan fås ved henvendelse til selskapets hovedkontor, Karl Johans gate 41b, Oslo, eller på www.klp.no.

Note 2 Omregnede premiereserver

I 2008 ble det foretatt en gjennomgang og omregning av premiereservene for pensjonistbestanden som avdekket at det hadde vært avsatt en noe for høy premiereserve pr 31.12.2007. I tillegg vedtok myndighetene, som en del av pensjonistoppjøret våren 2008, et nytt og vesentlig høyere sært tillegg for pensjonister med lave pensjoner i Folketrygden (enslige pensjonister mv.). Til sammen medførte disse to forholdene en frigjort reserve på 1 445 millioner kroner. Dette beløpet blir tilbakeført til kundenes premiefond pr 31.12.2008. Posten inngår i linjen Endringer i forsikringsmessige avsetninger tilknyttet livvirksomheten.

Note 3 Pensjon egne ansatte

Det er foretatt ny beregning av pensjonsforpliktelser vedrørende egne ansatte pr 31.12.2008. Årets pensjonskostnader er beregnet til 48,8 millioner kroner. Denne kostnaden inngår i resultatposten Forsikringsrelaterte driftskostnader.

Note 4 Investeringseiendom eid direkte eller indirekte via eiendomsselskap

Porteføljen av investeringseiendommer inklusive investeringseiendommer eid via datterselskaper er verdivurdert pr. 31. desember 2008. Verdsettelsen medførte oppskrivning av eiendommene med 148,6 millioner kroner i 4. kvartal. Oppskrivningen skyldes i hovedsak at et bygg er ferdigstilt og dermed verdivurdert. Videre er det i 4. kvartal en valutagevinst på 344 millioner (410 millioner i 2008). Eiendommene i Norge er nedskrevet med 324,5 millioner. Eksponeringen mot eiendom i danske kroner er delvis sikret og selskapet har dermed et valutatap på sikringen. Valutatapet fremgår av linjene "Netto inntekt fra investeringer i kollektivporteføljen" og "Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen" og utgjør 180 millioner kroner i 4. kvartal (252 millioner i 2008).

Eiendomsfond er i 4. kvartal nedskrevet med 151,9 millioner kroner (182,5 millioner i 2008). Valutatap på sikring i forbindelse med eiendomsfond utgjorde i 4. kvartal 32,5 millioner kroner (23,0 millioner i 2008).

Hittil i år er eiendommene nedskrevet med 765,4 millioner kroner inklusiv valutagevinsten og eksklusiv valutasikringen. Verdiendringene på eiendom inngår i resultatpostene "Netto inntekt fra investeringer i kollektivporteføljen" og "Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen" og i balansepostene "Investeringer og Aksjer og andeler i eiendomsdatterselskap" ettersom hvorvidt de kommer fra eiendomsdatterselskaper, eiendomsfond eller fra direkte eide eiendommer.

Note 5 Segmentinformasjon

Selskapets forretningsmessige segmenter er definert i forhold til forretningsområder hvor risiko og avkastning skiller seg fra hverandre. Selskapet opererer innenfor de tre segmentene livsforsikring, skadeforsikring og kapitalforvaltning. Øvrig virksomhet er ikke spesifisert.

Millioner kroner	Livs- forsikring	Skade- forsikring	Kapital- forvaltning	Øvrige	Eliminert	Sum
Resultat	388,1	34,7	63,4	-2	-87,2	397

Note 6 Driftskostnader

Millioner kroner	4. kvartal 2008	31.12. 2008
Personalkostnader	104	328
Avskrivninger	10	38
Andre driftskostnader	98	285
Forsikringsrelaterte driftskostnader	212	651
Andre driftskostnader i selskapsporteføljen	4	10
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	216	661

Posten Forsikringsrelaterte driftskostnader er spesifisert i sin helhet. Andre driftskostnader inngår i posten Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen.

Note 7 Endring i egenkapital KLP

Millioner kroner	Innskutt egenkapital	Revaluer- ingsfond	Risiko- utjevning- fond	Annen opptjent EK	Sum egen- kapital
Egenkapital 31.12.2006	3 720	0	0	2 115	5 835
Innbetalt egenkapitaltilskudd	521	0	0	0	521
Tilbakebetalt egenkapitaltilskudd	-22	0	0	0	-22
Tilført fra periodens resultat	0	0	0	267	267
Egenkapital 31.12.2007	4 219	0	0	2 382	6 601
Endr IB 08: Risikoutjevningfond omgjort til EK	0	0	-24	24,1	0
Endr IB 08: Omklassifisering fond Skade	0	0	0	301	301
Omdisponering av sikkerhetsfond til risikoutj. fond	0	0	262	0	262
Urealiserte gevinster fin. eiendeler selskapskapital	0	0	0	381	381
Reklassifisert overskuddsfond gruppeliv	0	0	0	86	86
Innbetalt egenkapitalinnskudd	480	0	0	0	480
Tilbakebetalt egenkapitaltilskudd	-66	0	0	0	-66
Tilført fra periodens resultat	0	0	-3	397	394
Egenkapital 31.12.2008	4 633	0	234	3 570	8 437

Note 8 Kapitaldekning

31.12.2008

Selskapets kapitaldekning utgjør:

Kapitaldekning

14,6 %

Note 9 Nedskrivning i anleggsobligasjonsporteføljen

Det er foretatt en nedskrivning i porteføljen av anleggsobligasjoner med 162,5 millioner kroner i 3. kvartal 2008 som følge av påviste betalingsproblemer hos utsteder. I 4. kvartal ble det foretatt en ytterligere nedskrivning på 40 millioner kroner, slik at totale nedskrivninger 2008 blir 212,5 millioner kroner. Beløpet er hensyntatt i balansen i posten Investeringer og i resultatet i posten Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen.

Konsernregnskap etter 4. kvartal 2008

Noter	Resultatregnskap Millioner kroner	4. kvartal 2008	Året 2008	4. kvartal 2007	Året 2007
	Premieinntekter for egen regning	3 094	22 610	2 784	19 025
	Løpende avkastning fra finansielle investeringer	1 282	6 767	1 866	7 425
7	Netto gevinst fra finansielle investeringer	568	-10 895	-328	362
6	Netto inntekter fra investeringseiendommer	367	-184	1 271	4 261
	Netto resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper	17	70	4	25
	Andre inntekter	237	770	52	743
	Sum inntekter	5 564	19 505	5 649	31 840
	Erstatninger for egen regning	-1 997	-10 481	-1 834	-8 069
	Endring i avsetninger tilknyttet skadevirksomheten	16	11	-27	-22
2	Endring i forsikringsmessige avsetninger tilknyttet livvirksomheten	-361	-3 796	-3 158	-18 142
	Netto kostnader ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	-982	-1 394	-57	18
5	Driftskostnader	-271	-790	-255	-755
	Andre kostnader	-271	-802	-154	-610
	Sum kostnader	-3 866	-17 252	-5 485	-27 580
	Driftsresultat	1 698	2 253	1 202	4 259
	Midler tilført forsikringskundene i livsforsikring	-1 576	-1 905	-705	-3 607
	Konsernresultat før skatt	123	348	497	652

Konsernregnskap etter 4. kvartal 2008

Noter	Balanse Millioner kroner	31.12.2008	31.12.2007
Eiendeler			
	Immaterielle eiendeler	281	208
	Varige driftsmidler	960	783
	Investeringer i tilknyttede selskap	433	270
6	Investeringseiendom	20 383	17 818
7	Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall	37 842	31 657
	Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over resultat	54 747	44 457
	Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat	18 289	45 537
	Finansielle derivater	3 211	977
	Lån og fordringer tilknyttet investeringsvirksomheten	67 466	54 327
	Lån og fordringer øvrige inkl. fordringer på forsikringstakere	228	689
	Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg	27	2
	Kontanter og bankinnskudd	1 397	1 069
	Sum eiendeler	205 264	197 795
Egenkapital og gjeld			
3	Innskutt egenkapital	4 633	4 220
3	Opptjent egenkapital	3 877	3 488
3	Sum egenkapital	8 510	7 708
	Fondsobligasjonslån	1 250	577
	Ansvarlig lånekapital	3 771	2 937
2	Forsikringsmessige avsetninger i livsforsikring	184 416	182 314
	Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg	6	2
	Premie-, erstatnings-, og sikkerhetsfondsavsetning i skadeforsikring	2 155	2 050
	Pensjonsforpliktelser	481	463
	Finansielle derivater	2 528	486
	Annen kortsiktig gjeld	2 147	1 258
	Sum egenkapital og gjeld	205 264	197 795
Poster utenom balansen			
	Betingede forpliktelser	2	2

Note 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet i denne delårsrapporten viser konsernregnskapet til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) med datterselskaper. Delårsregnskapet viser regnskapet for perioden 01.01.2008 – 31.12.2008, og er ikke revidert.

Delårsregnskapet til konsernet er avlagt etter internasjonalt EU-godkjente regnskapsstandarder (IAS/IFRS). Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2007 og delårsregnskapet for 1. kvartal 2008, 2. kvartal 2008 og 3. kvartal 2008. Disse fås ved henvendelse til KLPs hovedkontor på Karl Johans gate 41b, eller på www.klp.no.

Note 2 Omregnede premiereserver

I 2008 ble det foretatt en gjennomgang og omregning av premiereservene for pensjonistbestanden som avdekket at det hadde vært avsatt en noe for høy premiereserve pr 31.12.2007. I tillegg vedtok myndighetene, som en del av pensjonistoppgjøret våren 2008, et nytt og vesentlig høyere sært tillegg for pensjonister med lave pensjoner i Folketrygden (enslige pensjonister mv.). Til sammen medførte disse to forholdene en frigjort reserve på 1 445 millioner kroner. Dette beløpet blir tilbakeført til kundenes premiefond pr 31.12.2008. Posten inngår i linjen Endring i forisikringsmessige avsetninger tilknyttet livvirksomheten.

Note 3 Egenkapitalavstemming

Millioner kroner	Innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Revalueringsfond	Diverse fondsavsetnin.	Sum egenkap. 31.12.08	Sum egenkap. 31.12.07
Egenkapital IB	4 219	2 857	88	280	7 444	5 939
Endring IB - endring av prinsipp	-	-	-	-	-	263
Netto inn/utbetaling av egenkapitalinnskudd	413	-	-	-	413	500
Revaluering eiendommer som benyttes av konsernet	-	-	-8	-	-8	84
Overskuddsfond	-	-86	-	86	-	-
Risikoutjevningfond	-	-	-	237	237	102
Valutaomregning utenlandsk datterselskap	-	63	-	-	63	-10
Periodens resultat	-	348	-	-	348	652
Reklassifisering fond i skadeforsikring	-	-	-	-63	-63	178
Andre endringer	-	76	-	-	76	-
Egenkapital UB	4 632	3 258	80	540	8 510	7 708

Note 4 Segmentinformasjon - resultat etter IFRS pr virksomhetsområde

Millioner kroner	01.01. - 31.12.2008	01.01. - 31.12.2007
Livsforsikring før resultatfordeling	2 253	4 259
Resultat til kunder (foreløpig fordeling i delårsperioder)	-1 905	-3 607
Resultat til eier (foreløpig fordeling i delårsperioder)	348	652
Skadeforsikring	35	52
Kapitalforvaltning	54	47
Øvrig virksomhet	1	12

Sum resultat vil ikke stemme med konsernresultatet, da resultat fra datterselskaper er regnskapsført etter egenkapitalmetoden, og dermed er inkludert i morselskapets resultat.

Note 5 Driftskostnader

Millioner kroner	01.01. - 31.12.2008	01.01. - 31.12.2007
Artsinndeling		
Personalkostnader	500	475
Avskrivninger	44	40
Andre driftskostnader	246	240
Sum driftskostnader	790	755
Funksjonsinndeling		
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	568	419
Andre kostnader	222	336
Sum driftskostnader	790	755

Note 6 Investerings eiendom

Porteføljen av investeringseiendommer er verdivurdert pr. 31. desember 2008. Verdssettelsen medførte oppskrivning av eiendommene med 145 millioner i 4. kvartal som følge av at et bygg er ferdigstilt og dermed verdivurdert.

Eiendommene i Danmark er skrevet opp med 473,1 millioner. Oppskrivningen skyldes i hovedsak at et bygg er ferdigstilt og dermed verdivurdert. Videre er det i 4.kvartal en valutagevinst på 344 millioner (410 millioner i 2008).

Eiendommene i Norge er nedskrevet med 324,5 millioner. Eksponeringen mot eiendom i danske kroner er delvis sikret og selskapet har dermed et valutatap på sikringen. Dette valutatapet utgjør 180 millioner i 4. kvartal (252 millioner i 2008).

For regnskapsåret 2008 er eiendommene nedskrevet med 597 millioner kroner inklusiv valutagevinsten og eksklusiv valutasikringen. Verdiendringene på eiendom inngår i resultatposten "Netto inntekt fra investeringseiendommer" og i balansepost "Investerings eiendom".

Note 7 Nedskrivning i anleggsobligasjonsporteføljen

Det er foretatt en nedskrivning i porteføljen av anleggsobligasjoner med 162,5 millioner i 3. kvartal 2008 som følge av påviste betalingsproblemer hos utsteder. I 4. kvartal ble det foretatt ytterligere en nedskrivning på 40 millioner kroner, slik at totale nedskrivninger 2008 blir 212,5 millioner kroner. Beløpet er hensyntatt i balansen i posten Gjeldsinstrumenter som holdes til forfall og i resultatet i posten Netto gevinst fra finansielle investeringer.

Kommunal Landspensjonskasse

Org.nr. 938 708 606
Pb. 1733 Vikta, 0121 Oslo
E-post: klp@klp.no
www.klp.no

Hovedkontor

Karl Johans gate 41 b Oslo
Tlf: 22 03 35 00
Faks: 22 03 36 00

Regionskontor

Vågsallmennaingen 16 Bergen
Tlf: 05554
Faks: 55 54 85 90

